

İSTANBUL İNŞAATÇILAR DERNEĞİ'NİN AYLIK DERGİSİ

İNDERgi

Sayı: 52 / Şubat 2013 / Yıl 7
Fiyatı: 5 TL

İnşaat sektörünü ŞİMŞEK Çarptı (KDV Oranları Değişti)

- ▶ Konut 5 Yılda Yüzde 150 Kazandı
- ▶ DOSYA: Beton 2013 Kongresi Ve Fuarı 21 Şubat'ta Başlıyor

Kentin Kalbinde İstanbul'dan
İlham Alan Bir Proje

Has Mimarlık'ın Her İşinde
Yabancı Eli Var

Parsel Birleştirene İmar
Artışı Hakkı Geri Alındı

Has Mimarlık'ın Her İşinde Yabancı Eli Var

Has Mimarlık'ın yaptığı hemen hemen bütün işlerde bir yabancı eli var. Şirketin yaptığı projeler mutlaka ya yurt dışında, ya yabancı bir yatırımcı için ya da yabancı bir mimarlık ofisinin ortaklığıyla yapılmış. Özellikle yabancı mimarlık ofisleriyle yaptıkları ortak işlerin Has Mimarlık'a büyük kazanımlar sağladığını belirten Mimar Ayşe Hasol Erktin, işin sırrının ise yabancı firmalarla 'gerçekten ortak' olmak olduğunu söyledi.

Mimar Hayzuran Hasol ve Mimar Doğan Hasol çifti ile yine kendileri gibi mimarlık mesleğini seçen kızları Ayşe Hasol Erktin'in kurduğu Has Mimarlık, bu yapıyla tam bir aile şirketi gibi görünse de uzun ömürlü ve kurumsal bir ofis olma yolunda önemli adımlar atmış bir mimarlık ofisi.

Ailenin ikinci kuşak temsilcisi Ayşe Hasol Erktin, bayrağı teslim almak üzere olan üçüncü neslin aile dışından ama Has Mimarlık'ta yetiştirdiği mimarlardan oluştuğunu belirterek 'Has Mimarlık bizim isimlerimizle bitmesin, bu kurumsallık devam etsin istiyoruz' dedi.

Bu kurumsal yapının oluşmasında Has Mimarlık'ın yabancı şirketlerle yaptığı proje ortaklıklarının da etkisi büyük kuşkusuz. Yurtiçinde ve yurtdışında çok tanınan birçok otel, hastane, banka binası ve büyük iş binası projesine imza atan Has Mimarlık'ın yaptığı hemen hemen bütün işlerde bir yabancı eli var. Şirketin yaptığı projeler mutlaka ya yurt dışında, ya yabancı bir yatırımcı için ya da yabancı bir mimarlık ofisinin ortaklığıyla yapılmış.

Ortak işe ortak katkı şartı

Özellikle yabancı mimarlık ofisleriyle yaptıkları ortak işlerin Has Mimarlık'a büyük kazanımlar sağladığını belirten Ayşe Hasol Erktin, işin sırrının ise yabancı firmalarla 'gerçekten ortak' olmak olduğunu söyledi. Türkiye'de iş yapan yabancı mimarlık ofislerinin işi Has Mimarlık'ın kucağına atıp kaçmalarına müsaade etmediklerini anlatan Erktin şunları söyledi:

"Biz bu projelerde gerçekten ortak olduk yabancı firmalarla. Yabancı firmanın projeyi kucağına atıp gitmesini istemedik. Ortak projeye hiçbir itirazımız yok ama ortak katkı getirerek... Biz hep bunu şart koşarak başladık ortak işlere. Bu yüzden de bu konuda büyük tecrübe

kazandık. Şunu iddia edebilirim ki artık biz uluslararası standartta proje yapabiliyoruz ve bu iddia ile ortaya çıkma şansımız oldu.”

Tüm bu çabalarının karşılığını yurtiçinden ve yurtdışından arka arkaya gelen bina projeleri ile aldıklarını ifade eden Ayşe Hasol Erkin, yabancı yatırımcılarla yapılan işlerin de şirkete yeni yeni işler olarak geri döndüğünü de sözlerine ekledi.

‘Konut furiasının dışında kaldık’

Has Mimarlık’ın uzmanlaştığı alanlar neler?

Şu anda konuttan çok hastane ve otel yaptık diyebilirim. Uzmanlığımızı bu konuda tanımlıyoruz. Konut yapan, çok iyi yapan meslektaşlarımız var ama otel ve hastane çok uzmanlık gerektiren konular ve bu konuda tecrübemiz olduğu için biz bu konunun üzerine gitmeye çalışıyoruz. Konut furiasının içinde çok bulunmak istemedik. Tabi yüksek rezidans binalarında konut alanına da giriyoruz. Ayrıca Bodrum’da İngiliz bir yatırımcı için bir konut projesi de yaptık. Ödül aldı. Çok iyi çıktı o iş. İşverenin katkısı da çok büyük bu işe. Mesela ilk toplantıya gittiğimizde dedik ki arsa bu, şu kadar konut çıkabilir buradan... Bize ‘Peki siz ne kadar konut yapılması uygun görüyorsunuz?’ diye sordular. O kadar alışmadığımız bir şey ki bu... Hakikaten bir şaşkınlık geçirdik... Çünkü biz Türkiye’de böyle bir yatırımcı kitlesi ile çalışmıyoruz. Bizden hep daha fazla yapı çıkarmamız istendi. Haksız da değil müteahhitlerimiz. Çok riskli ve zor bir iş yapıyorlar. Ama son zamanda iyi tasarımın kazandırdığı anlaşıldı... O çok iyi oldu...

Cezayir’de otel, Irak’ta hastane

Cezayir’de 5 yıldızlı bir otel projemiz oldu. Aynı şekilde Beyaz Rusya’da 5 yıldızlı bir otel projesi yaptık. O da Cumhurbaşkanlığı Sarayı’nın hemen yanında, Cumhurbaşkanı’nın çok önem verdiği bir projeydi. Rusya’da Moskova’da ve Gürcistan’da işlerimiz oldu. Gürcistan’da mesela HSBC Bank için bir genel müdürlük binası yaptık. Bunların hepsi 2000’li yılların başında yapılan projeler. Bir dönem sonra baktık ki projelerimizin bir kısmı yurtdışında, Türkiye’de olanlar da yabancı ortaklı... Yani bütün projelerimizde bir yabancı eli var... Biz zaten kendimizi o şekilde konumlandırdık. Zaten çok uluslu, çok disiplinli iş yapıyoruz dediğimizde bir yabancı eli mutlaka oluyor.

Türk mimarlarının yurtdışındaki durumunu ve konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aslında burada tersine bir süreç söz konusu. Normalde ülkeler önce tasarımcılarını yurtdışında tanıtırlar, inşaatçılar, malzemeciler filan arkasından gider. Bizde tam tersi bir durum söz konusu...

Ama Türk müteahhitler daha önce rüştünü ispatladı yurtdışında...

Tabi tabi... Çok iyi işler yapıyor Türk müteahhitleri yurtdışında, mimarlar da onlarla birlikte yurtdışında iş yapmaya başladı. Ben memnunum bu durumdan zaten. Bence iyi bir sinerji oldu.

Ama tasarım konusunda sınırları çok zorlayan firmalar da var günümüzde...

Evet, ama onu yanlış buluyorum ben. Biz heykel yapmıyoruz ki... Sonuçta yaşanacak o binanın içinde. İşlevsellik çok önemli...

Ama ben bu konuda bir iyiye gidiş görüyorum. O bilinç oturmuş durumda. Bir kere Türk mimarlarının iyi mimarlar olduğu anlayışı yavaş yavaş oturuyor. Bir de Türkiye'de şehirlerin bulunduğu durumun sorumluluğu hep mimarlara yükleniyordu. Ama artık anlaşıldı ki Türk mimarları iyi binalar yapabiliyor.

Yalın ve işlevsel ama sıra dışı

Tam bu noktada tarzınızı, mesleki yaklaşımınızı ve iş yapma biçiminizi sormak istiyorum. Mesleki tarzınızı ve ofisinizin iş yapma biçimini nasıl tanımlarsınız?

Bizim projelerimiz işlevsel ve yalın olmalı. Gereksiz süs olmamalı bizim binalarımızda. Ama aynı zamanda sıradan da olmamalı. Yerine ve içinde bulunduğu çevreye uygun olmalı. Son dönemde mesela çok kutu kutu binalar beni çok rahatsız etmeye başladı. Bir dikdörtgen merakımız var... Tamam dikdörtgen de olabilir ama her bölgenin de bir doğası var. Orası üçgen bir yere kutu yerleştiremezsiniz. Oranın gereğini düşünmeniz lazım.

Evet, mesela bir ara herkes silindirik bina yapıyordu...

Evet, biz onlara buzdolabı binalar diyoruz. Bir bina neresinden bakarsanız bakın aynı görünmemeli. Çok da basit başka bir nedeni var bunun, Çünkü güneş

her yönden farklı geliyor. Rüzgar aynı şekilde. Binanın rüzgara, güneşe ve çevresine göre bir şekli olacaktır. Bunu düşünmek lazım...

Biz işlevsel ve yalın binalar yapmaya çalışıyoruz. Her yaptığımızın da hesabını verilebilir hale getiriyoruz. Biz bunu neden yaptık, neye dayanıyor. Biz tasarım ilkelerimizi en başta, daha fikir projesi aşamasında ortaya koyuyoruz ve bunu işverene açık açık anlatıyoruz. İşveren de onu benimsiyor ve daha sonra müteahhide kadar bu benimseniyor.

Mesela bunu Efes Oteli'nden bir örnekle açıklamak istiyorum. Bizim Efes Oteli'nde getirdiğimiz en büyük yenilik iç bahçe ile denizi bütünleştirmektir. Eskiden Efes Oteli'nin bir iç bahçesi vardı. Atatürk Anıtı'nın bulunduğu ana meydanla arasında da bir ana bina vardır. Onun alt katına kazan dairesi konmuştu. İçeriden dışarıya ve dışarıdan o iç bahçeyi görmeye imkan yoktu. Biz dedik ki Atatürk Anıtı ile iç bahçeyi bağlayacağız ve o hattı boş bırakacağız. Öyle yaptık ki; hem oraya bir duvar ilave edip sürekliliği gözle takip edilebilir hale getirdik hem de granitleri bile o silsileyi takip edecek şekilde döşedik. Ve kazan dairesini kaldırıp iç bloğun giriş katını tamamen şeffaf yaptık. Şimdi oradan baktığınızda denizi görürsünüz, deniz tarafından baktığınız zaman da o derinliği tamamen görürsünüz.

Şimdi bu ne kazandırıyor dersanız, bu prensibi baştan koyduğunuz zaman o graniti döşeyecek adama kadar o ilkeyi vermiş oluyorsunuz. Yani o adam granitlerini yatay döşemesi gerektiğini biliyor. Çoğunlukla birçok soru işareti o ilkesel kararlarla bitmiş oluyor.

Bankalardan büyük bina projelerine

Bu güne kadar yaptığınız projelerden örnekler verir misiniz?

Has Mimarlık'ın ilk işleri 1980'li yılların başında bankacılığın büyümeye başladığı, Türkiye'nin serbest piyasa ekonomisine geçtiği dönemde daha çok finansman kuruluşları oldu. Epeyce banka binası çalışmamız var. O dönemdeki hemen hemen her banka ile çalışma yaptık diyebilirim. Dana sonra 90'lardaki kriz döneminde bankaların sallanmakta olduğunu hissettik. Devamlılığı da sağlamak zorundaydık. Dönüp kendi içimize baktığımızda bankalar için yaptığımız işlerin bize çok şey kazandırdığını gördük. Çünkü o dönemde teknolojik ve güvenlik ihtiyacı en çok olan şirketlerdi bankalar. Anladık ki biz geleneksel mimarlığın çok dışında uzmanlaşmışız. Bir de iyi yetişmiş, dil bilen bir kadromuz vardı. Büyük bina projeleri ile ilgilenmemiz gerektiğini düşündük.

O dönemde Türk mimarlarına büyük binalar emanet edilmezdi. Yurtdışından mimar davet edilirdi. 90'larda büyük bina projelerinden haberimiz bile olmazdı bu yüzden. Demek ki yabancı firmalarla ortaklık yapmamız lazım diye düşündük. Ve 90'lı yıllarda çokça ortaklaşa projeler geliştirdik yabancı firmalarla. O işlerden biri Anadolu Sağlık Merkezi'dir. O proje çok ses getirdi. ULI'ın yarışmasında finale kaldı. Ağahan Ödülleri'ne aday gösterildi. İzmir Efes Otel'i'ni aynı şekilde yabancı ortaklarımızla gerçekleştirdik. Bu iki proje bize çok şey kazandırdı. Biz bu projelerde gerçekten ortak olduk yabancı firmalarla. Yabancı firmanın projeyi kucağına atıp gitmesini istemedik. Ortak projeye hiçbir itirazımız yok ama ortak katkı getirerek... Biz hep bunu şart koşarak başladık ortak işlere. Bu yüzden de bu konuda büyük tecrübe kazandık. Şunu iddia edebilirim ki artık biz uluslararası standartta proje yapabiliyoruz ve bu iddia ile ortaya çıkma şansımız oldu. Ondan sonra da bina projeleri birbirini kovaladı. Arkadan bir takım yurtdışı projeleri geldi.

2004'te inşaatta yaşanan patlamadan bu güne kadar hangi işleri yaptınız?

Biz o dönemde Maslak – Levent hattı üzerinde çok katlı bir bina işine başladık. 168 metre yüksekliğinde bir bina.

BREEM Denetleyicisi tek mimarlık firması

Biz 2000'li yıllardan itibaren yeşil bina konusuna da ciddi şekilde el attık. Hatta Teknik Üniversite'nin sürdürülebilirlik araştırması için de bir bina tasarımı yaptık. Maalesef inşa edilemedi ama o anlamda da bizim yolumuzu çok açtı. Biz BREEAM'in Türkiye'de mimarlık firmaları arasında tek değerlendirici firmayız. Firmalar BREEAM belgesi almak için değerlendirici bir firma ile çalışmak zorunda. Çünkü o değerlendirici gidip denetleyecek, rapor verecek. Biz de Türkiye'de bunu yapan tek mimarlık şirketiyiz. Biz burada bir altyapımız olsun istedik. Aslında değerlendirici olmak istediğimizden değil ama bir adım atılması gerekiyordu ve biz o değerlendirici eğitiminden geçmek istedik. Aslında daha sonra BREEAM Profesyoneli gibi unvanlar da verilmeye başlandı ama biz bu işin içine girdiğimiz zaman sadece değerlendirici kurum olunabiliyordu. Biz de o bilgilere erişmek istiyorduk.

LEED için de bütün ekibimizi eğittik. Bu konuyu da çok aktif bir şekilde takip ediyoruz. Has Mimarlık olarak Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği'nin de kurucu üyesiyiz. Derneğin şu anda yürüttüğü bir Türk sertifikası taslak çalışması var. Onda aktif görev alıyoruz. Yani bizim Türkiye'de çevre dostu, sürdürülebilir, yeşil bina kavramını oturtmak gibi bir derdimiz var. Kendi yaptığımız binalarda da sertifika istensin ya da istenmesin sürdürülebilirlik anlamında kendi bildiğimizi yapıyoruz.

Ben Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği'ni de yönetim kurulundayım. Geçen toplantımızda şu konuşuldu: Türkiye'de 30 tane LEED, 30 tane de BREEAM sertifikası kazanmış bina varken İsveç'te ilki alınmış daha. O kıyaslamaya baktığımız zaman Türkiye bu anlamda müthiş dinamik bir ülke...

İnşaatı hala devam ediyor. ABD'li, yüksek binalar hakkında uzman bir mimarlık şirketi ile ortaklaşa yürüttüğümüz bu bina yüksek bina deneyimi açısından bizim için çok yararlı oldu. Bu dönemde ayrıca hastane ve otel projeleriyle ilgilendik.

Gebze'de üniversite projesi

Şu anda hangi projelerle ilgileniyorsunuz?

Son dönemde Anadolu Sağlık Bilimleri Üniversitesi projesini yapıyoruz. Bu bir tıp fakültesi ve sağlık bilimleri üniversitesi... Çok gurur duyduğumuz bir proje. Amaç Anadolu Sağlık Merkezi ile birlikte çalışması olduğu için, Gebze'de hemen Anadolu Sağlık Merkezi'nin yanında... Daha yeni ihaleye çıktı... Bizi çok heyecanlandırıyor. Kampus olduğu için hem bizim hem de işverenin çok büyük iddiaları var. Dünya çapında bir iş... Hem işverenimizin çok özel bir eğitim programı olacak hem de biz de öğrencilere öğrenme hevesini aşılayabilecek psikolojik mimari önlemler getirdik. Onun için çok heyecanlıyız. Tabi bir de hastane dışında yurduyla, sosyal

tesisiyle bir şehir, bir köy oluşturacağız. Altyapısı da çok farklı. Mesela bir simülasyon laboratuvarı yapıyoruz, çok enteresan. Manken üzerinde ameliyat yapılacak bir sistem olacak.

Irak Sağlık Bakanlığı için Basra'da bir hastane projemiz var şu anda. O da örnek bir proje olsun diye Anadolu Sağlık Merkezi'ni gezmişler. Bunu hangi mimar yapmış diye sormuşlar. Bizim ismimiz gelince o kanalla bize gelmiş oldu. Umarım o da Irak'ta benzer projelerin önünü açacak. Çünkü orada sağlık hizmetleri acınacak durumda.

Burada ayrıca çok yeni başladığımız bir tıbbi AR-GE kampusu var. Onun da yanında bir çocuk hastanesi olacak. Bu projemiz Büyükçekmece tarafında. Yatırımcı Bio City Development Company isminde yabancı bir yatırımcı. Tamamen yeşil bir proje tasarlamak istiyorlar. O da çok enteresan bir proje olacak.

Bunun dışında banka projelerimiz hep devam. Mesela şu anda Maraş'ta ING Bank için bir data center projemiz var. Bu da çok karmaşık bir proje aslında.

Mimarlıkta üçüncü jenerasyon

Has Mimarlık bir aile şirketi. Benim hem annem hem de babam mimar. Daha sonra onlara ben de katılınca Has Mimarlık oluşmuş oldu. Ben ikinci jenerasyonum. Şu anda üçüncü jenerasyondayız. Biz de artık bayrağı üçüncü nesle teslim ediyoruz. Her ne kadar aile şirketi olsak da üçüncü jenerasyonumuz aileden değil, burada yetişen mimar, projeci arkadaşlardan oluşuyor. Bizim ofisimiz genellikle hep 20 kişi civarındadır. Biz hiçbir zaman iş artınca ekibi çoğaltmak, azalınca ekibi azaltmak tavrına girmedik. Bu, projelerin hakimiyeti açısından da iyi oluyor.

Biz şunu teşvik etmek istedik: Türkiye'de Mimarlık ofisleri genellikle şahıs isimleri ile anılır. Bir kişinin etrafında odaklanıyor. Biz bunu hiçbir zaman istemedik. Aileden üç kişi olmamıza rağmen demokratik bir ortam oluşturmaya, kararları birbirimize danışarak almaya çalıştık her zaman. İstedik ki Has Mimarlık bizim isimlerimizle bitmesin. Bu kurumsallık devam etsin, devamlılığı olabilsin. İstedik ki Has Mimarlığı nesiller boyu devam ettirebilecek bir yapı oluşsun.

İler hiçbir zaman kendi etrafımızda dönsün istemedik. Böyle bir yapı oluşması için uğraştık. Örneğin biz bir proje aldığımız zaman bütün mimar arkadaşlarımıza proje ve arsa bilgilerini verip herkesin kendi düşüncesini kağıda dökmesini isteriz. Ben buna hafta sonu ödevi diyorum. Birkaç gün sonra da topluyoruz ve herkes kendi düşüncesini orta-

ya koyuyor. Biz buna beyin fırtınası diyoruz. Eleştirmek yasak. Her kes istediği kadar ütopyik bir düşünce ortaya koyabilir. Kimse kimseye 'Yok, o öyle olmaz' diye eleştiremez. Çünkü önemli olan orada yaratıcılığın yakalanması. Herkes bir tur döndükten sonra ortak bir nokta bulunabiliyor. Genellikle o projenin yürütücüsü de en çok fikri veren arkadaşımız oluyor. Böyle bir yapılanma olunca kurumsallaşma da ister istemez kendiliğinden gelmiş oluyor. Aksi halde mimarların egosu çok yüksektir. Ama bence akıl akıldan üstündür. Belki 10 projenizden biri hakikaten çok iyidir ama bu, diğer dokuzunun o kadar iyi olduğu anlamına gelmiyor. Ama ortak akılla yapılan proje mutlaka standardın üzerinde çıkıyor. Otak akıl benim hep şiarım oldu ve hep bu ortak akıl üzerinden gitmeye çalışıyorum.